

Mål C-155/20

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

31 mars 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Landgericht Ravensburg (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

5 mars 2020

Kärande och svarande i genkäröålet:

RT

SV

BC

Svarande och kärande i genkäröålet:

Volkswagen Bank GmbH

Skoda Bank, filial till Volkswagen Bank GmbH

Saken i det nationella målet

Konsumentkreditavtal – Ångerrätt – Information som ska ges – Direktiv 2008/48/EG – Ångerrätten förverkas – Rättsmissbruk

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

De frågor som hänskjutits för förhandsavgörande

1. Ska artikel 10.2 led l i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG tolkas på så sätt att
 - a. den vid kreditavtalets ingående gällande dröjsmålsräntan ska meddelas som ett absolut tal i kreditavtalet, och att åtminstone den gällande referensräntan (i det nu aktuella fallet basräntesatsen enligt 247 § BGB), utifrån vilken den gällande dröjsmålsräntesatsen beräknas genom ett tillägg (i det nu aktuella fallet av fem procentenheter enligt 288 § stycke 1 andra meningen BGB), ska anges som ett absolut tal?
 - b. mekanismen för ändring av dröjsmålsräntan ska förklaras konkret i kreditavtalet, och att det åtminstone måste hänvisas till de nationella bestämmelser av vilka ändringen av dröjsmålsräntan framgår (247 § och 288 § stycke 1 andra meningen BGB)?
2. Ska artikel 10.2 led r i direktiv 2008/48/EG tolkas på så sätt att det i kreditavtalet ska anges en konkret, för konsumenten begriplig metod för beräkning av kompensation vid förtidsåterbetalning av lånet, så att konsumenten åtminstone kan göra en ungefärlig beräkning av kompensationen vid uppsägning i förtid?
3. Ska artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48/EG tolkas på så sätt att
 - a. också avtalsparternas rätt till uppsägning som regleras i den nationella rätten måste anges i kreditavtalet, och i synnerhet också låntagarens rätt att säga upp avtalet på grund av särskilda skäl enligt 314 § BGB vid låneavtal med begränsad löptid?
 - b. (för det fall att fråga a besvaras nekande) den inte utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken en särskild uppsägningsrätt som föreskrivs i nationell rätt utgör en sådan uppgift som måste anges, i den mening som avses i artikel 10.2 led s i direktiv 2008/48/EG?
 - c. den föreskrivna fristen och formen för uppsägning, när rätten att säga upp avtalet utövas, ska anges i kreditavtalet i samband med all rätt till uppsägning för parterna i kreditavtalet?
4. Får en kreditgivare, i fråga om konsumentkreditavtal, inte åberopa en invändning om att konsumenten har förverkat sin rätt att frånträda avtalet enligt artikel 14.1 första meningen i direktiv 2008/48/EG,

- a. när en av de uppgifter som ska lämnas enligt artikel 10.2 i direktiv 2008/48/EG inte vederbörligen har angetts i kreditavtalet och inte heller har meddelats på ett korrekt sätt vid ett senare tillfälle, vilket innebär att ångerfristen enligt artikel 14.1 i direktiv 2008/48/EG inte har börjat löpa?
- b. (för det fall att fråga a ovan besvaras nekande) när påståendet om förverkande huvudsakligen grundar sig på den tid som förflutit sedan avtalet ingicks, och/eller på att båda avtalsparter har fullgjort avtalet i dess helhet, och/eller kreditgivaren förfogar över det lånebelopp som återkrävts eller säkerheterna har återlämnats och/eller (när det rör sig om ett köpeavtal som är bundet till kreditavtalet) på att konsumenten har använt eller sålt det föremål som finansierats, men konsumenten, vid den tidpunkt då de relevanta omständigheterna inträffade, inte kände till att denne hade fortsatt ångerrätt, att okunnighet om detta inte kunde tillskrivas konsumenten, samt att kreditgivaren inte heller kunde utgå ifrån att konsumenten hade sådan kännedom?
5. Får en kreditgivare, i fråga om konsumentkreditavtal, inte åberopa en invändning om att konsumenten har utövat sin rätt att frånträda avtalet enligt artikel 14.1 första meningen i direktiv 2008/48/EG på ett sätt som innebär rättsmissbruk,
- a. när en av de uppgifter som ska lämnas enligt artikel 10.2 i direktiv 2008/48/EG inte vederbörligen har angetts i kreditavtalet och inte heller har meddelats på ett korrekt sätt vid ett senare tillfälle, vilket innebär att ångerfristen enligt artikel 14.1 i direktiv 2008/48/EG inte har börjat löpa?
- b. (för det fall att fråga a besvaras nekande) när påståendet om rättsmissbruk huvudsakligen grundar sig på den tid som förflutit sedan avtalet ingicks och/eller på att båda avtalsparter har fullgjort avtalet i dess helhet och/eller kreditgivaren förfogar över det lånebelopp som återkrävts eller säkerheterna har återlämnats och/eller (när det rör sig om ett köpeavtal som är bundet till kreditavtalet) på att konsumenten har använt eller sålt det föremål som finansierats, men konsumenten, vid den tidpunkt då de relevanta omständigheterna inträffade, inte kände till att denne hade fortsatt ångerrätt, att okunnighet om detta inte kunde tillskrivas konsumenten, samt att kreditgivaren inte heller kunde utgå ifrån att konsumenten hade sådan kännedom?

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (nedan kallat direktiv 2008/48), särskilt artikel 10.2 l, 10.2 r och 10.2 s

Anförda nationella bestämmelser

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lagen om införande av civillagen) (EGBGB), artikel 247, § § 3, 6 och 7

Bürgerliches Gesetzbuch (den tyska civillagen) (BGB), särskilt 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 och 495 § §

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Tre konnexa mål ligger till grund för begäran om förhandsavgörande i mål C-155/20.
- 2 I målet RT/Volkswagen Bank ingick käranden ett låneavtal med Volkswagen Bank avseende ett nettolånebelopp på 11 257,14 euro för att köpa en VW Passat för privat bruk. Fordonet såldes av en bilhall i Ravensburg (Tyskland). Inköpspriset uppgick till 15 750 euro. Käranden betalade till säljaren ett förskott på 5 000 euro och finansierade med det ovannämnda lånet det resterande beloppet på 10 750 euro samt engångsbeloppet för en lånegaranti – som angavs i låneansökan som KSF (= kreditskyddsförsäkring) – på 507,14 euro, det vill säga sammanlagt 11 257,14 euro.
- 3 Säljaren hjälpte svaranden vid förberedandet och ingåendet av låneavtalet. Säljaren agerade som svarandens kreditförmedlare och använde det standardavtal som svaranden hade upprättat. I låneavtalet avtalades att käranden från och med den 15 januari 2015 skulle börja återbetala lånebeloppet på 11 927,04 euro (nettolånebelopp på 11 257,14 euro jämte ränta på 669,90 euro), genom att göra 48 lika stora delbetalningar på 248,48 euro vardera. Sökanden gjorde, såsom avtalats, regelbundna avbetalningar och löste lånet i dess helhet i och med den sista delbetalning på förfallodagen den 15 december 2018.
- 4 Kort tid innan käranden uppfyllde samtliga sina betalningsskyldigheter enligt låneavtalet utövade denne, genom skrivelse av den 22 november 2018, sin rätt att frånträda avtalet. Käranden anser att ångerrätten är giltig, eftersom ångerfristen inte började löpa på grund av att de uppgifter som skulle lämnas var felaktiga. Käranden har därför yrkat att svaranden ska återbetala de avbetalningar som käranden hittills har gjort och förskottsbetalningen till säljaren i utbyte mot att fordonet återlämnas.

- 5 Svaranden anser att talan är ogrundad i den del denne på ett korrekt sätt har lämnat all den information som ska ges till käranden och ångerrätten är preskriberad. Svaranden har dessutom framställt en invändning om förverkande och om rättsmissbruk, eftersom ångerrätten inte syftar till att undandra sig avtalsförpliktelser långt efter det att avtalet ingåtts och efter det att avtalsförpliktelserna inte har uppfyllts utan att de bestrids, samt efter att ha nyttjat motprestationen.
- 6 Omständigheterna i målet BC/Volkswagen Bank motsvarar i huvudsak omständigheterna i målet RT/Volkswagen Bank, dock med följande skillnad: I det nu aktuella fallet gjorde käranden regelbundna avbetalningar och löste lånet när den gjorde den sista delbetalning på förfallodagen den 1 maj 2018. Genom köpeavtal av den 4 juni 2018 återsålde käranden sitt fordon till den bilhall från vilken denne hade köpt fordonet. Genom skrivelse av den 5 januari 2019 utövade käranden sin rätt att frånträda avtalet.
- 7 Käranden anser att låneavtalet, i och med att det frånträddes med giltig verkan den 5 januari 2019, omvandlades till ett skuldförhållande som innebär att alla tillhandahållna tjänster ska återlämnas. Käranden har därför yrkat att svaranden ska återbetala de avbetalningar som hittills gjorts samt förskottsbetalningen till säljaren, med avdrag för återförsäljningspriset. Käranden har dessutom yrkat att svaranden ska förpliktas att ersätta kärandens övriga advokatarvoden.
- 8 Svaranden anser att talan är ogrundad i den del denne på ett korrekt sätt har lämnat all den information som ska ges till käranden och ångerrätten är preskriberad. Svaranden har i andra hand gjort gällande att invändningen om förverkande och om rättsmissbruk utgör hinder för att ångerrätten utövas, eftersom svaranden med rätta kunde förvänta sig att käranden inte längre skulle utnyttja en eventuell ångerrätt efter det att käranden återbetalade lånet den 1 maj 2018. Svaranden grundade invändningen om rättsmissbruk även på den omständigheten att utövandet av ångerrätten ska anses utgöra ett rättsmissbruk, trots att fordonet dessförinnan återlämnades till den ursprungliga säljaren.
- 9 Målet SV/Skoda Bank motsvarar i huvudsak målet BC/Volkswagen Bank, dock med skillnaden att SV löste hela lånet genom den sista avbetalningen av den 3 augusti 2016 och utövade sin rätt att frånträda avtalet först genom skrivelse av den 25 april 2019, det vill säga nästan tre år senare.

Kortfattad redogörelse för skälen till begäran om förhandsavgörande

- 10 Härvidlag hänvisas i första hand till punkterna 7-44 i sammanfattning av begäran om förhandsavgörande C-33/20. Även om fråga 3 i förevarande fall består av tre delfrågor och i mål C-33/20 av två delfrågor, är frågorna 1-3 i respektive begäran om förhandsavgörande annars identiska och resonemanget i begäran om förhandsavgörande C-155/20 avseende frågorna 1-3 motsvarar det i begäran om förhandsavgörande C-33/20. I förevarande fall tillkommer den hänskjutande

domstolens överväganden om ämnena förverkande av ångerrätt och missbruk av ångerrätt.

- 11 Vad gäller frågorna 4a och 4b har den hänskjutande domstolen resonerat på följande sätt. Frågan om de villkor som ska uppfyllas för att en konsument förverkar sin rätt att frånträda ett konsumentkreditavtal har inte besvarats på ett enhetligt sätt vare sig i nationell rättspraxis eller i doktrinen. Enligt den hänskjutande domstolen är det viktigt att få klarhet i de rättsprinciper som enligt unionsrätten ska tillämpas vid invändningar om förverkande av ångerrätt.
- 12 Den hänskjutande domstolen hänvisar till beslut av den 27 november 2007, *Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret och Akar/kommissionen*, C-163/07 P, EU:C:2007:717, punkt 36, i vilket domstolen slog fast att försutten tid inte kan göras gällande mot en rättsinnehavare som har begått ett ursäktligt misstag, när denne i god tro har visat sådan aktsamhet som förväntas av en normalt vaksam person, och till den fasta rättspraxis enligt vilken den person som ska ge information inte med framgång kan göra gällande rättssäkerhetsskäl för att motivera dennes underlåtenhet att uppfylla de krav som följer av unionsrätten att underrätta den som har rätt att frånträda avtalet (dom av den 19 december 2013, *Endress*, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 30).
- 13 Den hänskjutande domstolen har dessutom erinrat om att effektivitetsprincipen ska iakttas i förverkandefrågor. En nationell rättsordning får inte göra det omöjligt eller svårare för en rättighetsinnehavare att utöva sin rätt. På samma sätt kan effektivitetsprincipen utgöra hinder för att tillämpa nationella bestämmelser om god tro, eftersom dessa bestämmelser troligtvis inte sammanfaller med de krav som uppställs i unionsrätten. Frågan uppkommer således huruvida en invändning om förverkande överhuvudtaget kan åberopas när den information som ska ges enligt artikel 10.2 i direktiv 2008/48 lämnas på ett felaktigt sätt.
- 14 Även om det antas att invändningar om förverkande i princip godtas enligt unionsrätten i fall där den information som ska ges har lämnats på ett felaktigt sätt, är det osäkert huruvida tidsperioden och övriga omständigheter kan beaktas vid en helhetsbedömning av de omständigheter som talar för och emot ett förverkande, när konsumenten, under den tidsperiod som var relevant för förverkandet och då de relevanta omständigheterna inträffade, inte kände till och inte borde ha känt till att denne fortfarande kunde utnyttja sin ångerrätt.
- 15 Den hänskjutande domstolen anser att frågorna 4a och 4b är viktiga för att avgöra målet, eftersom det är troligt att de berörda svarandena, för det fall att en av dessa två frågor besvaras jakande, inte med framgång kan åberopa att de berörda kändandena har förverkat sin ångerrätt.
- 16 Vad gäller frågorna 5a och 5b om missbruk av ångerrätt, har den hänskjutande domstolen påpekat att även rättspraxis och doktrinen skiljer sig åt i detta avseende. Vidare anser den hänskjutande domstolen att de rättsprinciper som

enligt unionsrätten ska tillämpas på invändningen om missbruk av ångerrätt enligt artikel 14.1 första meningen i direktiv 2008/48 ska fastställas.

- 17 Frågan uppkommer huruvida invändningar om rättsmissbruk utan vidare kan åberopas när den information som ska ges enligt artikel 10.2 i direktiv 2008/48 lämnas på ett felaktigt sätt, eftersom den person som ska ge information enligt domstolens praxis inte med framgång kan göra gällande rättssäkerhetsskäl för att motivera dennes underlåtenhet att uppfylla de krav som följer av unionsrätten att underrätta den som har rätt att frånträda avtalet (dom av den 19 december 2013, Endress, C-209/12, EU:C:2013:864, punkt 30).
- 18 Även om invändningar om rättsmissbruk i princip godtas av unionsrätten i fall där en information som ska ges har lämnats på ett felaktigt sätt, är det ändå möjligt att fråga sig i vilken utsträckning tidsperioden och andra omständigheter kan beaktas vid en helhetsbedömning av de omständigheter som talar för och emot ett rättsmissbruk. Det är möjligt att dessa omständigheter endast kan beaktas om konsumenten vid den relevanta tidpunkten kände till eller borde ha känt till att ångerrätten fortfarande kunde utövas.
- 19 Den hänskjutande domstolen anser att frågorna 5a och 5b är viktiga för att avgöra målet, eftersom det är troligt att de berörda svarandena, för det fall att en av dessa två frågor besvaras jakande, inte med framgång kan åberopa att de berörda kändandena har utövat sin ångerrätt på ett rättsstridigt sätt.